

Козоріз М. А.,

доктор економічних наук, професор,
провідний науковий співробітник
відділу проблем розвитку
фінансово-кредитних відносин в регіоні
Інституту регіональних досліджень НАН України

Музика І. С.,

молодший науковий співробітник
відділу проблем розвитку
фінансово-кредитних відносин в регіоні
Інституту регіональних досліджень НАН України

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ КРЕДИТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Досліджено проблеми управління й запропоновано комплексний методичний підхід до оцінки кредитного потенціалу регіону, який передбачає проведення кількісної та якісної оцінки реальних і потенційних кредитних ресурсів задля визначення ефективності регіональної кредитної політики.

The management problems of the estimation of the credit potential of the region are investigated. The complex methodical approach to the estimation of credit potential of the region, which foresees quantitative and high-quality estimation of the real and potential credit resources for determination of the regional credit policy efficiency, is offered.

Ключові слова: регіон, кредитний потенціал регіону, управління, оцінка кредитного потенціалу регіону.

Поглиблення регіоналізації соціально-економічних і фінансових процесів актуалізувало питання, пов'язані з розв'язанням проблем нарощення фінансових можливостей регіонів та підвищення ефективності використання наявних на їх територіях фінансових ресурсів. Водночас сучасний етап соціально-економічного розвитку регіонів свідчить про існування значних розбіжностей саме в аспекті їхньої фінансової ресурсозабезпеченості. Зокрема, за даними деяких учених¹, протягом 1996—2008 рр. спостерігалася посилення дивергенції розвитку регіонів України. Розмах асиметрії за основними показниками соціально-економічного розвитку регіонів² лише підтверджує цей факт. Основний обсяг фінансових ресурсів зосереджено в Донецькій, Дніпропетровській областях та м. Києві. При цьому більшість інших регіонів відчувають дефіцит фінансових, у т. ч. кредитних, ресурсів.

Ситуація, що склалася, потребує від регіональної влади визначення потреби у фінансових ресурсах, пошуку, залучення в економіку й ефективного використання

¹ Див.: Сторонянська І. З. Регіональний розвиток України: проблеми інтеграції та конвергенції / І. З. Сторонянська. — Л. : ІРД НАН України, 2010. — С. 137. — (Сер. “Проблеми регіонального розвитку”).

² Там само. — С. 126—130.

прихованих кредитних можливостей. Це зумовлює необхідність побудови управління кредитним потенціалом на регіональному рівні й пошуку нових науково обґрунтованих підходів до розвитку регіональних фінансово-кредитних систем.

Регіональні органи управління мають володіти інформацією щодо обсягів створеного й використаного на їхній території кредитного ресурсу та визначення потреби регіону в кредиті. Для цього потрібна розробка сучасних нових підходів до оцінки кредитного потенціалу регіону з урахуванням його здатності до формування кредитної самозабезпеченості, оскільки саме це характеризує ефективність системи самоврядування.

Кредитний потенціал регіону ми пропонуємо визначати як сукупність реальних кредитних ресурсів, акумульованих із різних джерел і задіяних у відтворювальних процесах, а також потенційних (прихованих, незадіяних), які можуть бути залученими для задоволення потреб економіки регіону. Економічна сутність кредитного потенціалу регіону полягає у здатності регіону до створення кредитних ресурсів, результаті кредитної діяльності в регіоні, ефективності використання його кредитного потенціалу.

Такий підхід до визначення сутності кредитного потенціалу регіону дає підстави трактувати його як поняття комплексне, багатогранне і складне щодо проведення його аналізу й оцінювання. Разом із тим побудова системи управління кредитним потенціалом на рівні регіону потребує розв'язання низки проблем, які сформувались у процесі реформування вітчизняної економіки. Такими, зокрема, є:

- невідпрацьованість теоретичних засад управління фінансами регіону, включаючи категорійний апарат із питань, що визначають економічну сутність фінансів регіону, джерел створення, розподілу та напрямів використання фінансового потенціалу регіону й територій, які входять до його складу;

- відсутність обґрунтованих нормативних вимог до забезпечення ефективного використання ресурсного потенціалу регіонів обласного рівня й територій, що йому підпорядковуються, виходячи з особливостей їхнього розвитку, територіально-географічного розташування, виробничо-господарської спеціалізації, демографічної ситуації, ролі й функцій у реалізації фінансової стратегії розвитку національної економіки;

- низький рівень зацікавленості й відповідальності владних структур за вчасність і повноту використання прийнятих управлінських рішень, включаючи реалізацію затверджених регіональних програм, стосовно впровадження інноваційних технологій і забезпечення стійкого й ефективного розвитку регіонів;

- незавершеність реформи адміністративно-територіального устрою держави з визначенням вимог до територіальної розмежованості владних повноважень виконавчих органів виділених низових ланок територіальних громад;

- значна диспропорція в територіальному розміщенні банківських установ, що сприяє переливанню великих обсягів залучених на території конкретного регіону коштів з одних регіонів у інші (зокрема до місць розташування материнських

банківських офісів) і призводить до нерівномірності й асиметричності у формуванні й використанні кредитних ресурсів та, відповідно, — кредитного потенціалу регіонів.

Отже, з метою ефективного управління кредитними ресурсами необхідне проведення якісної оцінки реальних та потенційних кредитних ресурсів регіону. Опрацювання існуючих методичних підходів до оцінки кредитного потенціалу регіону дало нам можливість запропонувати комплексний методичний підхід, що включає в себе низку послідовних етапів розрахунків, кожному з яких притаманні комплексність, системність, урахування впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.

На *першому етапі* здійснюється обґрунтування мети оцінювання кредитного потенціалу регіону, визначаються фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на кредитну систему регіону тощо.

На *другому етапі* проводиться оцінка кредитного потенціалу регіону, яка передбачає аналіз джерел формування й використання кредитного потенціалу регіону за групами показників, що характеризують ці складові. Логіка формування груп показників для проведення аналізу й оцінки є такою. Основними індикаторами рівня кредитного потенціалу є кошти на рахунках підприємств, організацій, населення в комерційних банках і кредити, надані цими банками. Відомо, що згідно з теорією трансмісійного механізму Кейнса одним із каналів передачі імпульсів грошово-кредитної політики є кредитний канал (*narrow credit chanel*). Він відіграє основну роль у передаванні імпульсів грошово-кредитної сфери на реальну економіку в країнах, де ринки цінних паперів розвинуті недостатньо й у зв'язку з цим обмежується можливість суб'єктів щодо залучення й розміщення ресурсів через фондовий ринок. За відсутності альтернативного кредитування банкам належить провідна роль у процесі трансмісійного впливу на економіку, оскільки банківські кредити стають основним джерелом зовнішніх ресурсів для фірм та населення³. Ресурси, які мобілізуються фінансовими посередниками в особі комерційних банків, виконують роль головного зовнішнього джерела розширеного відтворення економіки області. В Україні історично переважає банківський, а не ринковий тип фінансування. У зв'язку з цим слід наголосити на важливості ролі банків саме як фінансових посередників. Це стосується масштабів не лише всієї банківської системи, а й банківської системи регіонального рівня. Рівень кредитних можливостей банківської системи, у т. ч. регіонів, є одним із важливих індикаторів розвитку економіки. З огляду на це для аналізу кредитного потенціалу обрано такі групи показників.

До першої групи належать показники “Кошти фізичних та юридичних осіб”. Їх вибір зроблено з огляду на велику кількість фізичних та юридичних осіб, які

³ Аржевітін С. М. Канали монетарної трансмісії / С. М. Аржевітін [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Foa/2009_13/13_01.pdf.

мають різні види депозитів в установах банків, а також тому, що вони найповніше характеризують концентрацію комерційними банками, розташованими на території регіону, тимчасово вільних коштів населення і підприємств та розміщення їх на платній основі серед клієнтів, які потребують фінансових ресурсів. До другої групи належать показники “Кредити фізичних та юридичних осіб”, що характеризують використання кредитних ресурсів регіону: кредити, надані депозитними корпораціями, крім НБУ, у т. ч. нефінансовим корпораціям і некомерційним організаціям, домогосподарствам. Аналіз кредитування реального сектору економіки та домогосподарств дасть змогу оцінити наявні кредитні ресурси, динаміку їхнього зростання або спадання та в подальшому — здійснити оцінку кредитного потенціалу області.

Наступним є аналіз кредитних ресурсів регіону, який передбачає оцінку ресурсної складової “реальні кредитні ресурси”: проводиться коригування отриманих результатів на індекс інфляції та визначається обсяг скоригованого кредитного потенціалу регіону.

Оцінка ресурсної складової “реальні кредитні ресурси” передбачає визначення мультиплікативного впливу, який мобілізація та ефективне використання інвестиційних ресурсів, у т. ч. позичкових коштів, здійснюють на зростання валового регіонального продукту (ВРП). За необхідності, у разі коли ставиться мета визначення обсягу ресурсної складової “потенційні можливі кредитні ресурси”, проводиться її обрахування: розраховуються відносна величина кредитного потенціалу регіону (визначення обсягу потенційних кредитних ресурсів, які забезпечуватимуть приріст ВРП) та обсяг невикористаних кредитних резервів, наявних у регіоні.

Третій етап передбачає здійснення оцінки ефективності використання кредитного потенціалу регіону. Проблема оцінки ефективності є ключовою в системі управління кредитним потенціалом регіону, якій присвячено велику кількість праць вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків. Разом із тим у регіональному розрізі такі дослідження практично відсутні. Сучасні підходи до оцінки ефективності управління регіональними фінансовими ресурсами можна розподілити за такими напрямками⁴: оцінка фінансової самостійності регіону; планування регіональних доходів та витрат; оцінка регіональної диспропорції в межах системи бюджетного вирівнювання.

При цьому оцінка ефективності управління кредитним потенціалом із позиції регіону не проводиться. Тому пропонуємо здійснювати:

— розрахунок рівня достатності кредитного потенціалу регіону в розрахунок на одну особу. Рівень забезпеченості регіону кредитними ресурсами вимірюється значеннями депозитів та кредитів юридичних та фізичних осіб у розрахунок на

⁴ *Зенченко С. В.* Финансовый потенциал региона: методы и модели оценки : монография / С. В. Зенченко. — Ставрополь : СевКавГТУ, 2008. — С. 73.

одну особу. За показник, який вважатимемо як еталонний для порівняння отриманих результатів, приймаємо розраховане середньоукраїнське значення кредитів юридичних та фізичних осіб у розрахунку на одну особу;

— оцінку ефективності регіональної кредитної політики в регіоні. Цей відносний показник розраховується як відношення приросту фізичного обсягу ВРП у поточному році до індексу фізичного обсягу кредитних вкладень протягом досліджуваного періоду, тобто є показником економічної ефективності регіональних кредитних вкладень, який визначається приростом ВРП до кредитних вкладень, що його викликали:

$$E_k^t = \frac{\Delta J_{\text{ВРП}}^t}{\Delta J_k^t},$$

де E_k^t — відносна оцінка економічної ефективності регіональної кредитної політики в t -му році;

$\Delta J_{\text{ВРП}}^t$ — приріст індексу фізичного обсягу ВРП у t -му році;

ΔJ_k^t — індекс фізичного обсягу кредитних вкладень у t -му році;

— оцінку ефективності регіонального кредитування. Така ефективність визначається як різниця між приростом ВРП і добутком нормативу ефективності вкладень на річний приріст кредитів, тобто з використанням абсолютних показників:

$$E_k^t = \Delta J_{\text{ВРП}}^t - nE_k^t \cdot \Delta J_k^t,$$

де nE_k^t — норматив ефективності кредитних вкладень, за який у рядах динаміки береться їх рівномірний розподіл за роками, наприклад, для спостереження протягом шести років $nE_k^t = 1/6 = 0,17$;

— визначення ступеня використання кредитного потенціалу регіону, який визначається відношенням обсягів залучених коштів до виданих кредитів.

На *четвертому етапі* здійснюються зіставлення й аналіз отриманих результатів. Проводиться моніторинг динаміки обсягу кредитного потенціалу регіону в ресурсному розрізі, зіставлення отриманих результатів з аналогічними в інших регіонах, що дає змогу виявити сильні та слабкі сторони системи управління кредитним потенціалом регіону.

П'ятий етап передбачає узагальнення отриманих результатів, на основі яких має бути проведено корегування регіональної кредитної політики, та обґрунтування напрямів удосконалення механізму управління кредитним потенціалом регіону.

Запропонований методичний підхід охоплює всі стадії відтворення кредитного потенціалу регіону. На відміну від існуючих він дає можливість оцінити в абсолютному вираженні наявні та потенційно можливі кредитні ресурси, визначати ефективність їх використання в регіональному розрізі. Застосування методичного підходу на практиці дасть змогу суб'єктам управління комплексно, об'єктивно, на

підставі проведених розрахунків і отриманих достовірних результатів здійснювати вплив на зростання кредитного потенціалу регіону.

Апробацію методичного підходу проведено на підставі даних щодо Західного регіону України (табл. 1). Зокрема, встановлено, що лідером за кредитним потенціалом є Львівська область: протягом досліджуваного періоду (2006—2010 рр.) середня величина кредитного потенціалу області в 3,86 раза перевищувала цей показник у Чернівецькій області, у 3,4 раза — у Волинській і в 1,23 раза — Івано-Франківській областях. Зростання кредитного потенціалу в зазначений період відбулося в Тернопільській і Закарпатській областях (тенденція зберігалася протягом 2007—2010 рр). Водночас найбільше його падіння спостерігалось в Івано-Франківській області (у 2008 р. порівняно з 2006 р. становило $-20,61\%$, в абсолютному вимірі — 639,97 млн грн).

Таблиця 1. Кредитний потенціал Західного регіону України, млн грн

Область	2006	2007	2008	2009	2010
Львівська	2 245,76	3 048,83	4 064,97	4 191,09	4 307,81
Івано-Франківська	3 104,83	2 852,33	2 464,84	2 612,188	2 696,14
Волинська	1 042,27	1 017,46	968,35	940,4135	1 013,82
Тернопільська	1 649,58	2 118,79	2 739,33	2 870,246	2 898,34
Закарпатська	791,90	981,04	1 231,93	1 293,512	1 302,33
Чернівецька	943,03	900,21	840,13	829,15	862,96

Джерело: розрахунки авторів.

Оцінка кредитного потенціалу на одну особу (табл. 2) дає підстави стверджувати, що Тернопільська область має найвищі значення цього показника (і, водночас, один із найнижчих в Україні рівнів ВРП). В інших областях ситуація виявилася дещо інакшою: якщо в 2006 р. значення кредитного потенціалу на одну особу Івано-Франківської області сягло 2235,45 грн, то вже у 2008 р. падіння становило $-20,16\%$ (450,75 грн). Аналогічними були тенденції у Волинській і Чернівецькій областях (відповідно -7 та $-10,55\%$).

Таблиця 2. Кредитний потенціал областей Західної України, на одну особу, грн

Область	2006	2007	2008	2009	2010	Абсолютне відхилення 2010/2006 рр.
Івано-Франківська	2 235,45	2 058,85	1 784,70	1 891,93	1 954,01	-343,52
Волинська	1 006,72	984,29	936,96	909,58	977,46	-97,14
Тернопільська	1 491,55	1 916,76	2 479,03	2 635,91	2 673,50	+1 144,36
Закарпатська	635,81	788,75	991,41	1 040,30	1 044,03	+404,49
Чернівецька	1 038,35	993,28	928,83	917,10	954,28	-121,25
Львівська	874,38	1 191,05	1 592,28	1 643,82	1 692,50	+769,44

Джерело: розраховано за даними офіційного сайту Державної служби статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua>).

Такі результати пояснюються, у першу чергу, надвисоким рівнем трудової міграції в досліджуваних областях, значними обсягами грошових переказів

трудомих мігрантів (офіційних переказів та грошових коштів, ввезених неформальними каналами), які надходять на території областей. Отримані значення свідчать про високий рівень потенційних, незалучених кредитних ресурсів у цих областях і, відповідно, — потенційні можливості щодо залучення кредитних ресурсів у економіку регіонів.

Результати розрахунків економічної ефективності регіональної кредитної політики (табл. 3) надали можливість дійти висновку про те, що зміна обсягів кредитних вкладень, який забезпечує приріст ВРП, має розглядатися з позицій визначення економічного ефекту від кредитних вкладень у економіку регіону, та показали тісну залежність між скоригованим на індекс інфляції кредитним потенціалом регіону і ВРП (коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,9266$; коефіцієнт кореляції $R = 0,9626$). Визначено, що приріст ВРП, який відбувається за рахунок кредитування, є незначним: найменшого значення він досяг у 2008 р. — лише 1,3 %, упродовж аналізованого періоду — в середньому 3,87 %. Економічний ефект від реалізації сукупності кредитних договорів регіону за 2007—2009 рр. мав негативну тенденцію: падіння сягло 6,2 %. Однак лише за 2010 р. темпи приросту ефективності регіонального кредитування становили 14,18 %, що пояснюється позитивними макроекономічними процесами в економіці України (мінімізацією наслідків фінансової кризи у фінансовому секторі, наближенням нормативно-правового забезпечення банківської діяльності до міжнародних стандартів, стабілізацією курсів валют, поверненням довіри населення до банківських установ тощо) та позитивними явищами на регіональному рівні (зростанням інвестиційної привабливості області насамперед через статус міста, яке приймає Євро-2012).

Таблиця 3. Економічна ефективність регіональної кредитної політики (на прикладі Львівської області), %

Показник	2006	2007	2008	2009	2010
Ефективність регіональної кредитної політики	—	1,5	1,3	4,9	7,8
Ступінь використання кредитного потенціалу	114,22	96,10	70,13	76,92	104,26

Джерело: розрахунки авторів.

Дослідження засвідчило, що проявом неефективного використання кредитного потенціалу регіону в 2007—2009 рр. стало зниження зацікавленості банківського сектору до кредитування економіки регіону, а отже, вплив кредитних ресурсів за його межі (відповідно 3,90, 29,87 і 23,08 %). Вплив світової фінансової кризи позначився на фінансово-кредитних установах, які в 2007—2009 рр. істотно знизили обсяги кредитування галузей економіки загалом, проте вплив із регіону в 2008 р. майже 30 % залучених коштів є свідченням неефективної діяльності регіональної системи управління кредитним потенціалом.

Ефективність управління кредитним потенціалом регіону (яке ми пропонуємо визначати як комплексний і безперервний процес впливу на його структурні складові, що передбачає взаємозв'язок процесів формування, нарощення й

ефективного використання кредитних ресурсів регіону задля досягнення цілей його соціально-економічного розвитку) напряму залежить від можливостей залучень банківською системою регіону коштів, наявних на його території та розвитку регіональної економіки. Основними вимогами й завданнями при цьому мають бути такі:

- регіональна спрямованість, що передбачає дотримання інтересів і прийняття управлінських рішень, націлених на розв'язання стратегічних і тактичних завдань регіону;

- врахування існуючих у регіоні стратегій розвитку і спрямованість на нарощення економічного потенціалу регіону загалом;

- створення максимально сприятливих умов для розвитку бізнесу;

- підвищення рівня конкурентоспроможності регіону;

- створення на території регіону нових підприємств, залучення нових технологій тощо.

Розв'язання поставлених завдань потребує проведення оцінювання ефективності управління кредитними процесами в регіоні, управління наявним на його території кредитним потенціалом. При цьому слід урахувати, що формування кредитного потенціалу регіону — процес мінливий, на який безпосередньо впливають процеси не лише регіонального рівня, а й державного, є підпорядкованим дії багатьох законодавчих і нормативно-правових актів державного рівня та має ґрунтуватися на принципах дієвої регіональної кредитної політики й у межах грошово-кредитної політики держави. У зв'язку з цим як основні напрями вдосконалення управління кредитним потенціалом регіону ми пропонуємо реалізацію низки заходів:

1. Установлення чітких критеріїв оцінки ефективності як регіонального розвитку, так і регіональної кредитної політики й регіонального кредитування.

2. При розробці програм, планів і концепцій розвитку регіону виділення в окремий блок розділу щодо оцінювання рівня кредитного потенціалу регіону й ефективності його використання. Це дасть змогу регіональним суб'єктам управління володіти повною інформацією про реальний стан регіонального кредиту, відповідність його цілям і завданням регіонального розвитку, рівень його достатності.

3. Застосування нових підходів до інформаційного і статистичного забезпечення та його висвітлення в регіональному розрізі для забезпечення повноти й достовірності обліку та аналізу кредитного потенціалу. Вбачаємо за необхідне впровадження системи оприлюднення інформації на сайтах регіональних управлінь Національного банку України з метою полегшення доступу до неї для широкого загалу.

4. Запровадження в країні оцінювання ефективності діяльності органів виконавчої влади регіонів (за прикладом Російської Федерації⁵, де оцінювання

⁵ Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку Російської Федерації [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minregion.ru>.

ефективності регіональних і муніципальних органів влади провадиться за 132 основними показниками, що охоплюють усі сфери життєдіяльності регіону чи муніципального утворення). Таке оцінювання має здійснюватись за основними галузями економіки, у т. ч. оцінювання ефективності регіональної кредитної політики та регіонального кредитування, ефективності управління кредитним потенціалом регіону. Застосування його на державному рівні дасть змогу вчасно виявляти проблеми регіонального управління в основних галузях економіки та в разі негативних змін негайно реагувати на них із допомогою змін основних принципів діяльності регіональної влади, запровадження необхідних механізмів управління й підвищення ефективності діяльності, наслідком чого має бути підвищення результативності діяльності й ефективності використання регіональних ресурсів.

Із метою заохочення регіонального управління вбачаємо за необхідне застосування системи виділення державних грантів регіонам, що сприятиме досягненням або заохоченням досягнень найкращих показників ефективності діяльності органів влади. Такі гранди регіональна влада може спрямовувати на фінансування, за її вибором, найнагальніших регіональних потреб чи програм (в Україні згідно з постановою Кабінету Міністрів України “Про запровадження проведення оцінки результатів діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій” від 09.06.2011 № 650⁶ оцінка результатів діяльності провадиться з метою виявлення проблем та підвищення ефективності виконання управлінських рішень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій із забезпечення здійснення своїх повноважень та виконання пріоритетних завдань, визначених Програмою економічних реформ на 2010—2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”, та за такими напрямками: економічний розвиток; інвестиційна, наукова й інноваційна діяльність; державні фінанси; підтримка бізнесу; споживчий ринок; населення й ринок праці; житлово-комунальне господарство; освіта й охорона здоров'я; рівень злочинності; екологія. Водночас потрібно зауважити: по-перше, така оцінка не є оцінкою ефективності діяльності регіональної влади з обраних видів економічної діяльності, а лише інтегральною рейтинговою оцінкою; по-друге, перелік пропонованих до аналізу напрямів діяльності й аналізованих за ними показників не передбачає аналізу кредитної діяльності регіональних органів влади та оцінки її ефективності).

За результатами оцінювання ефективності діяльності регіональних органів влади в частині управління кредитним потенціалом необхідними є розробка й корегування управлінських рішень щодо:

⁶ Про запровадження проведення оцінки результатів діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій : постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.2011 № 650 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=6-2011-%EF>.

- розробки й затвердження планів і програм підвищення результативності діяльності системи управління кредитним потенціалом на регіональному рівні;
- системного моніторингу за досягненням регіональним управлінням установлених цільових індикаторів;
- внесення змін у регіональні програми розвитку із забезпечення досягнення цільових показників ефективності управління кредитним потенціалом регіону;
- на підставі вищевикладених позицій — розробки рекомендацій із корегування цільових програм і планів розвитку регіону;
- внесення показників ефективності в програми соціально-економічного розвитку як критеріїв оцінки ефективності реалізації зазначених програм.

Таким чином, можна стверджувати, що процеси управління кредитним потенціалом і досягнення його ефективності на регіональному рівні залежать від створення нових джерел поповнення фінансових, у т. ч. кредитних, ресурсів та вдосконалення механізмів управління ними. Підвищення ефективності механізму управління кредитним потенціалом регіону має здійснюватися шляхом оптимізації відтворення кредитних ресурсів регіону, що сприятиме досягненню ефективності регіональної кредитної політики та, як наслідок, забезпечуватиме досягнення мети управління кредитним потенціалом регіону — збільшення його фінансового потенціалу, а отже, підвищення капіталізації регіону й забезпечення його стійкого соціально-економічного розвитку.